

Wrocław 2050

WRO2050

**warsztaty futures literacy
- wartości istotne dla Wrocławia**

RAPORT KOŃCOWY

Wrocław
miasto spotkań

Na zlecenie Biura Strategii Miasta Urzędu Miejskiego Wrocławia
we współpracy z Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 5

FORESIGHT I FUTURES LITERACY 6

METODOLOGIA 8

REZULTATY 10

Jakie wartości są ważne dla Wrocławia? 10

Jak zachować wartości ważne dla Wrocławia? 11

Silne i słabe strony miasta, szanse i zagrożenia dla miasta w kontekście realizacji istotnych dla Wrocławia wartości w danym scenariuszu otoczenia 11

Scenariusz 1 Silne państwo 11

Scenariusz 2 Zakładnicy gospodarki 12

Scenariusz 3 Slow life 14

Scenariusz 4 Technologiczna ekspansja 17

Ścieżki obrony wartości w scenariuszach otoczenia 19

Scenariusz 1 Silne państwo 20

Scenariusz 2 Zakładnicy gospodarki 21

Scenariusz 3 Slow life 21

Scenariusz 4 Technologiczna ekspansja 23

Wartości a przyszłość Wrocławia 24

WNIOSKI DLA PRAC NAD STRATEGIĄ WROCŁAW 2050 26

ZAŁĄCZNIKI 30

Warsztat nr 1 - 28.02.2023 30

Warsztat nr 2 - 30.05.2023 32

WPROWADZENIE

Niniejszy raport jest podsumowaniem projektu realizowanego przez 4CF dla Biura Strategii Miasta Urzędu Miejskiego Wrocławia, będącego częścią Kongresu Młodzieży Wrocławskiej 2023. Celem projektu było przeprowadzenie warsztatów, podczas których wrocławska młodzież została zapoznana z zagadnieniami związanymi z foresightem strategicznym i kompetencjami futures literacy, a także skonsultowała katalog wartości istotnych dla Wrocławia, w oparciu o które formułowane będą założenia nowej strategii miasta.

Raport jest podzielony na kilka części. Dwie pierwsze mają charakter teoretyczno-metodologiczny – stanowią wprowadzenie do podstawowych zagadnień związanych z foresightem i futures literacy istotnych z punktu widzenia celów projektu, a także zarysowują metodę, którą posługiwano się podczas jego realizacji. Kolejna część przedstawia rezultaty projektu – wartości, które młodzież wrocławska wymieniła jako istotne, i ścieżki obrony wartości wskazanych przez Biuro Strategii Miasta w Wielodzielinowych scenariuszach przyszłości Wrocław 2050. W następnej części – podsumowaniu – przedstawiono najważniejsze wnioski z projektu. Raport zawiera również załączniki z planami warsztatów zrealizowanych w lutym i maju 2023 r.

FORESIGHT I FUTURES LITERACY

Podstawowym założeniem foresightu strategicznego jest pomoc decydentom w podejmowaniu lepszych decyzji dzięki zwiększeniu ich świadomości i zdolności zrozumienia wewnętrznych i zewnętrznych czynników, które składają się na możliwe i istotne ścieżki przyszłości. Nacisk kładzie się na odkrywanie nieoczywistych scenariuszy przyszłości i zaskakujących zdarzeń, gdyż nieświadome pomijanie ich przy planowaniu zwiększa ryzyko oparcia strategicznych decyzji na błędnych przesłankach.

Dzięki wiedzy dostarczanej w ramach procesów foresightowych osoby podejmujące decyzje powinny być w stanie lepiej:

- Identyfikować obszary, które mają większe znaczenie z punktu widzenia teraźniejszości i przyszłości;
- Rozumieć, jakie czynniki są ważne dla procesu decyzyjnego, a jakie mogą zostać w nim zignorowane;
- Podejmować strategiczne decyzje, które będą sprzyjały realizacji długofalowych planów i osiągnięciu takich celów.

Foresight zasadza się na trzech podstawowych założeniach dot. badania przyszłości:

- **Nie da się przewidzieć przyszłości** – w tej sytuacji musimy myśleć o możliwych wersjach przyszłości.
- **Przyszłość nie jest zdeterminowana** – istnieje nieograniczona liczba możliwych przyszłości, ale niektóre z nich są bardziej prawdopodobne od innych.
- **Przyszłość może być – do pewnego stopnia – kształtowana przez nasze obecne wybory** – chociaż nie jesteśmy w stanie rozstrzygnąć, która z rozważanych wizji przyszłości ziści się, możemy zwiększyć prawdopodobieństwo zaistnienia pożądanego rezultatu przez nasze działania w teraźniejszości.

Mówiąc o foresighcie, często wspomina się również o kompetencji futures literacy, która – wg definicji UNESCO – “jest kompetencją pozwalającą ludziom lepiej zrozumieć rolę, jaką przyszłość odgrywa w tym, co widzą i robią”. Dzięki nabyciu kompetencji futures literacy ludzie są w stanie zrozumieć, że **nie ma jednej przyszłości, która musi się zmaterializować**, myśleć w kategoriach różnych możliwych przyszłości, a co za tym idzie – zastanowić się, jak mogą współkształtować przyszłość przez swoje wybory.

Te podstawowe założenia odgrywają istotną rolę przy projektowaniu długofalowych strategii. Świadomość tego, że **przyszłość nie jest przesądzona**, poszerza pole zainteresowania strategów i decydentów, zwiększając prawdopodobieństwo, że w swym namyśle uwzględ-

nią elementy, które mogą stanowić zagrożenie dla ich planów. Zwraca to też ich uwagę na konieczność włączenia w proces szerokiej grupy interesariuszy, których może dotyczyć rozpatrywana przyszłość, przede wszystkim **pozwała na uświadomienie sobie tego, że długookresowe dokumenty strategiczne będą realizowane przez różne pokolenia decydentów**, z pewnością wykraczające poza grono ich projektantów. Dlatego tak ważne jest konsultowanie dokumentów długookresowych z przyszłymi decydentami - współczesną młodzieżą. Włączenie jej w proces projektowania tego typu planów zwiększa prawdopodobieństwo, że będą one realizowane. Dotyczy to zwłaszcza sfery aksjologicznej - międzypokoleniowy konsensus wokół wartości, często stanowiących fundament planów strategicznych, jest warunkiem sine qua non ich realizowania.

METODOLOGIA

Jednym z celów projektu było skonsultowanie z młodzieżą wrocławską katalogu wartości istotnych dla Wrocławia. Wśród tych wartości – wskazanych przez zespół Biura Strategii Miasta i nieznacznie poszerzonych przez research analityków 4CF w obrębie dotychczasowych prac nad długookresową strategią Wrocławia – znalazły się:

- wspólnotowość i otwartość;
- odporność i zwinność;
- dbałość o ekosystem;
- empatia i współodpowiedzialność;
- poczucie bezpieczeństwa;
- mądrość;
- piękno;
- zasobność;
- demokracja.

Ten wymiar zadania oznaczał, że projekt musiał obracać się na polu **metody scenariuszowej**. Jest to jedna z najczęściej stosowanych metod w foresighcie, której celem jest zdobycie wiedzy na temat tego, **jak alternatywne wizje przyszłości (zwane scenariuszami) mogą wpłynąć na przedmiot analizy** (w tym przypadku wartości).

Metoda scenariuszowa służy przede wszystkim dwóm celom:

- **testowaniu odporności przedmiotu analizy** (zazwyczaj strategii, wizji, posiadanej wiedzy czy rozwiązań), sprawdzeniu, czy zawiera on elementy, które mogą zostać zweryfikowane negatywnie w przypadku wystąpienia określonych wydarzeń w przyszłości. Aby proces przebiegał efektywnie, użytkownicy metody muszą być dobrze zapoznani ze scenariuszami i być w stanie odnieść je do przedmiotu analizy. Co ważne, powinni rozważać nie tylko bezpośredni wpływ opisanych w scenariuszu wydarzeń na przedmiot analizy, lecz także pomyśleć o zjawiskach/działaniach, które są rezultatem tych wydarzeń.
- **uwrażliwieniu użytkowników metody** na zinternalizowane przez nich założenia, schematy myślowe itp. odnośnie do teraźniejszości i przyszłości, które mogą mieć wpływ na sposób ich myślenia i działania. Często prowadzi to do wzmocnienia uważności w procesie podejmowania decyzji.

Zastosowanie metody wymaga dwóch elementów:

- **zestawu scenariuszy** – w przypadku tego projektu były to Wielodziałowe scenariusze przyszłości Wrocław 2050;
- **przedmiotu analizy** – w przypadku tego projektu był to wspomniany wyżej katalog wartości.

Drugim celem projektu było dostarczenie młodzieży wrocławskiej kompetencji futures literacy.

Aby zrealizować oba cele projektu, zespół 4CF zaprojektował warsztaty (szczegóły w załączniku) składające się z kilku elementów:

- wykładu – w jego trakcie uczestnicy zostali zapoznani z podstawowymi wiadomościami na temat myślenia o przyszłości, foresightu strategicznego, futures literacy;
- rozmowy kierowanej – w jej trakcie uczestnicy mogli wypowiedzieć się na temat wartości, zasygnalizować te z nich, które postrzegają jako istotne, skomentować wartości bazowe, zaproponowane przez zespół Biura Strategii i 4CF;
- pracy warsztatowej – w jej trakcie uczestnicy mogli przećwiczyć nowo nabyte kompetencje futures literacy, pracując nad różnymi wizjami przyszłości i przy okazji zapoznając się z Wielodziałowymi scenariuszami przyszłości Wrocław 2050;
- analizy SWOT – w jej trakcie uczestnicy nie tylko wzmacniali kompetencje futures literacy dzięki refleksji nad istotnymi dla Wrocławia wartościami w kontekście Wielodziałowych scenariuszy przyszłości Wrocław 2050, lecz także mogli wypracować ścieżki obrony tych wartości i wskazać te z nich, których ich zdaniem nie da się/nie należy bronić (rekomendacje z punktu widzenia młodzieży).

W raporcie zachowano oryginalne opisy sformułowane przez uczestników warsztatu, dokonując jedynie drobnych korekt treści.

REZULTATY

Jakie wartości są ważne dla Wrocławia?

Podczas warsztatów młodzież została zapytana o wartości, które postrzega jako ważne. Na liście znalazły się następujące wartości (pogrupowane przez zespół 4CF, cytowanie zgodnie z oryginałem):

a) dotyczące jednostki:

- ciągły rozwój (w wymiarze osobistym x2)
- jakość życia, zdrowie;
- stabilność;
- indywidualizm;
- rozwaga;

b) dotyczące reguł życia społecznego:

- mniejsze przyzwolenie na funkcjonowanie dewiantów;
- wartości chrześcijańskie/universalne wartości moralne;
- patriotyzm lokalny;
- demokracja;
- poszanowanie historii;
- akceptacja;
- tolerancja i zrozumienie;

c) dotyczące organizacji życia w mieście:

- otwartość (na różnorodność, na technologie, na rozwiązania);
- komfort życia (x2);
- innowacje;
- sprawna komunikacja i interakcje międzyludzkie (x2);
- sprawne funkcjonowanie miasta;
- ekologia;
- rozwój technologiczny;
- powszechna dostępność opieki zdrowotnej (x2);
- kreatywność/nieszablonowe podejście;
- bezpieczeństwo;
- zagwarantowanie możliwości rozwoju;
- świadomość - miasto jako całość i jego szczegóły (wspólnotowość i indywidualizm);
- dobrze prosperujący system prawny;
- przeciwdziałanie wykluczeniu (też ekosystem);
- rozwój miasta;
- równowaga w zapewnianiu bezpieczeństwa (przykład monitoringu).

Jak zachować wartości ważne dla Wrocławia?

Silne i słabe strony miasta, szanse i zagrożenia dla miasta w kontekście realizacji istotnych dla Wrocławia wartości w danym scenariuszu otoczenia

Młodzież przeprowadziła analizę SWOT dla Wrocławia, czyli wyróżniła silne (S) i słabe (W) strony miasta, szanse (O) i zagrożenia (T) dla miasta w kontekście realizacji istotnych dla Wrocławia strategicznych wartości w danym scenariuszu otoczenia. Wyniki oddzielne dla każdego scenariusza zostały przedstawione poniżej (cytowanie zgodnie z oryginałem).

Scenariusz 1 Silne państwo

S		W	
Wartości	Silne strony	Wartości	Słabe strony
wspólnotowość i otwartość	wspólnotowość i otwartość (festiwale, projekty, WBO, WCRS)	piękno	stare nieremontowane kamienice + brak logicznego zarządzania przestrzenią
mądrość	zarządzanie	dbałość o ekosystem	zanieczyszczenie świetlne
odporność i zwinność	działanie w kryzysie	poczucie bezpieczeństwa	obawa w niektórych częściach miasta
piękno	tereny zielone, remonty	demokracja	nepotyzm i korupcja
zasobność	duża liczba ludzi do pracy		
empatia i współodpowiedzialność	marsze równości, strajki, mniejszość ukraińska + pomoc humanitarna dla Ukraińców		
O		T	
Wartości	Szanse	Wartości	Zagrożenia
zasobność	-	demokracja	-
mądrość	-	dbałość o ekosystem	-
odporność i zwinność	-	piękno	-
		wspólnotowość i otwartość	-
		empatia i współodpowiedzialność	-
		poczucie bezpieczeństwa	-

Scenariusz 2 Zakładnicy gospodarki

S		W	
Wartości	Silne strony	Wartości	Słabe strony
dbałość o ekosystem	we Wrocławiu mamy zdatną do picia wodę z kranu	dbałość o ekosystem	słaba jakość powie- trza i niekorzystne warunki pogodowe
			duże zanieczyszczenie powietrza
			stara komunikacja miejska (autobusy) przekłada się na większe zanieczysz- czenie powietrza
empatia i współod- powiedzialność	wiele akcji angażujących każdą grupę wiekową	empatia i współ- odpowiedzialność	popandemiczny kryzys zdrowia psychicznego
	funkcjonują organi- zacje charytatywne i fundacje		
mądrość	uczelnie na wysokim poziomie	odporność i zwinność, poczucie bezpieczeństwa	Wrocław nie jest przygotowany na kolejne klęski żywiolowe
	Wrocław jest przystosowany na rozwój młodych ludzi, jest dużo miejsc kulturowych takich jak biblioteki, muzea, teatry		
odporność i zwinność	wały, zbiorniki pożarowe	piękno	dziury w drogach
otwartość	darmowe przejazdy MPK z legitymacją		zanieczyszczone ulice
piękno	dużo parków	poczucie bezpieczeństwa	strach przed komunikacją miejską
	zabytki, Ostrów Tumski, rynek		niesprawny ruch na drogach, złe MPK
	Wrocław ma dużo zielonych stref i dba o zabytki		problem bezdomności
			osoby dotknięte problemem uzależnień, co stanowi zagrożenie dla mieszkańców Wrocławia
			mniejszość romska rozdająca różę na rynku tworząca zagrożenie dla przechodniów

wspólnotowość i otwartość	miasto spotkań, otwartość na imigrantów	poczucie bezpieczeństwa, zasobność	usprawnienie funkcjonowania służb medycznych
	tolerancyjne społeczeństwo		
	we Wrocławiu jest bardzo dużo eventów które mają za zadanie rozwinąć miasto i połączyć społeczeństwa		
zasobność	duża ilość połączeń tramwajowych	zasobność	koszt biletów pociągowych
	nowoczesne tramwaje		stara komunikacja (tory, tramwaje, autobusy)
	obecnie we Wrocławiu komunikacja miejska jest stale rozwijana		stare dziurawe drogi
O		T	
Wartości	Szanse	Wartości	Zagrożenia
piękno, dbałość o ekosystem	mniejsze szanse na dewastację parków	dbałość o ekosystem	drastyczne nasilenie się ekstremalnych zjawisk pogodowych
dbałość o ekosystem	obowiązują restrykcyjne przepisy dotyczące klimatu i ochrony środowiska	piękno	niestabilny rynek ekonomiczny
	niektóre z parków są wybitne		Polska poniżej średniej pod względem rozwoju gospodarki
wspólnotowość i otwartość	niezależne media	demokracja	skupianie się polityków na wygranych wyborach zamiast na tym co realnie ważne
			gospodarka Polski znajduje się w gorszej sytuacji niż średnia unijna
	otwartość rządu na inne narody	empatia i współodpowiedzialność	zwiększone nierówności społeczne
			zwiększyły się nierówności społeczne
	ludzie nie boją się mówić co myślą	piękno	zanikanie terenów zielonych, ograniczenie ich dostępności

demokracja	zachowane swobody obywatelskie i kadencyjność organów państwa	poczucie bezpieczeństwa	zachwiane poczucie bezpieczeństwa przez napływ migrantów
	faktyczny trójpodział władzy		protesty
	sprawny rząd		ekstremalne zjawiska pogodowe
zasobność	narastające problemy łatanie programami społecznymi	wspólnotowość i otwartość	problemy z depresją oraz zaburzenia lękowe
	ułatwienie niektórych prac poprzez rozwój technologiczny		kryzys zdrowia psychicznego
mądrość, zasobność		zasobność	kryzys migracyjny
			brak środków na rozwój technologiczny
			nierówności ekonomiczne
			problemy z samodzielnym zaspokajaniem potrzeb bytowych

Scenariusz 3 Slow life

S		W	
Wartości	Silne strony	Wartości	Słabe strony
dbałość o ekosystem	względnie inteligentni mieszkańcy Wrocławia zaangażowani w rozwój miasta	dbałość o ekosystem	powiększanie się granic miasta
	utrzymywanie parków		okolice miasta rozwijają się słabiej niż centrum
			rozwijanie miasta kosztem terenów zielonych
			palenie węglem – topnienie lodowców
			wycinanie bioróżnorodności i zastępowanie słabą florą

demokracja	kompromisyjna demokratyczność	demokracja	zamiatanie problemów pod dywan
			propagandy publiczne
			osobisty wpływ rządu na jakość życia wrocławian
			nieefektywny samorząd
empatia i współodpowiedzialność	zrównoważenie warstw społecznych (dążenie do nie wywyższania się, bogaci i biedni)	empatia i współodpowiedzialność	długotrwałość podjęcia decyzji przez rząd
piękno	zachowanie obiektów historycznych w pierwotnym wyglądzie (stare miasto)	piękno	różnorodność sztuki i gustów
	utrzymywanie historycznego wizerunku miasta		brudny i zanieczyszczony Wrocław
poczucie bezpieczeństwa	troska o bezpieczeństwo następnego pokolenia	poczucie bezpieczeństwa	komunikacja miejska i podmiejska (bezpieczeństwo)
			zwiększenie kontroli biletów
			„niebezpieczne dzielnice”
wspólnotowość i otwartość	przyjazność dla studentów	zasobność	brak dofinansowania
	asymilacja wielokulturowa		
	zwiększenie ilości miejsc chillout		
	angażowanie młodzieży w przyszłość miasta i otwartość na nowe pomysły		
zasobność	remonty (czas realizacji)		

O		T	
Wartości	Szanse	Wartości	Zagrożenia
dbałość o ekosystem	wiele ośrodków ekologicznych w mieście, które potrzebują dalszego udoskonalenia (zoo)	dbałość o ekosystem	katastrofa klimatyczna (susze)
			mniejsza bioróżnorodność
	wzrost świadomości ekologicznej		złe skutki zmian klimatycznych, globalne ocieplenie
demokracja	większe zaangażowanie społeczne	demokracja	obniżenie wieku głosowania
empatia i współodpowiedzialność	zwiększenie świadomości czynów człowieka	empatia i współodpowiedzialność	zanik empatii
	troska obywateli o wspólne dobro		ignorancja
odporność i zwinność	obniżenie poziomu bezrobocia	piękno	zaburzenie estetyki miasta (nowe technologie nie do końca ładne ale skuteczne)
piękno	rozwój sztuki moralnej	poczucie bezpieczeństwa	susze, klęski głodu
			rozwój technologii (brak pracy - zastąpienie ludzi robotami)
wspólnotowość i otwartość	wzrost tolerancji międzyludzkiej (świadomość)	wspólnotowość i otwartość	izolacja społeczeństwa
	skrócony tydzień pracy (pod warunkiem większej produktywności i zaangażowania)		
	większa wzajemna akceptacja, tolerancja społeczeństwa, zmniejszenie się ksenofobii		
zasobność	rozwój technologii		

Scenariusz 4 Technologiczna ekspansja

S		W	
Wartości	Silne strony	Wartości	Słabe strony
dbałość o ekosystem	duża powierzchnia terenów zielonych	dbałość o ekosystem	betonowanie miasta
	wspieranie inwestycji proekologicznych		duże zanieczyszczenie powietrza między innymi przez przestarzałe systemy ocieplenia budynków
mądrość	rozwinęte placówki edukacyjne	empatia i współodpowiedzialność	niska świadomość dbania o wspólne dobro
otwartość, empatia i współodpowiedzialność	wielokulturowość	zasobność	komunikacja miejska
piękno, wspólnotowość i otwartość, mądrość	rozwinęta oferta kulturalna miasta		
wspólnotowość i otwartość	zaangażowanie w tworzenie wspólnoty		
	wspieranie otwartości (festiwale, koncerty, europejska stolica kultury)		
	wspieranie inicjatyw łączących ludzi (sporty, hobby)		
	silny patriotyzm lokalny		
	działania na rzecz pomocy potrzebującym (Ukraina, banki żywności)		

O		T	
Wartości	Szanse	Wartości	Zagrożenia
dbałość o ekosystem	technologia – neutralność klimatyczna	dbałość o ekosystem	mniejsza różnorodność
	zmniejszenie wpływu na zmiany klimatyczne		
demokracja	utrzymanie demokratycznego charakteru zarządzania miastem	dbałość o ekosystem, piękno	malejąca powierzchnia terenów zielonych
	technologia – działania prewencyjne wobec nadużyć władzy		
odporność i zwinność	postęp automatyzacji i robotyzacji wspomagający odporność i zwinność miasta (roboty w urzędzie, ruch drogowy sterowany przez AI)	dbałość o ekosystem, empatia i współodpowiedzialność	wysoki poziom konsumpcji
wspólnotowość i otwartość	świat wirtualne daje swobodę kształtowania tożsamości i wyrażania jej w nieskrępowany sposób	empatia i współodpowiedzialność	zanik empatii
	rozwój komunikacji online		
zasobność	wysoka jakość życia	poczucie bezpieczeństwa	ograniczenia RODO i w efekcie mniejsza prywatność
			susze, klęska głodu
zasobność, odporność i zwinność	wysoce zautomatyzowana gospodarka i administracja państw członkowskich UE	wspólnotowość i otwartość	większość osób pracuje zdalnie – ograniczenie rzeczywistych kontaktów międzyludzkich
			wirtualna bańka
			duże nierówności społeczne
			izolacja społeczeństwa

Ścieżki obrony wartości w scenariuszach otoczenia

Wrocławska młodzież zdecydowanie wyróżniła dwie wartości: **wspólnotowość i otwartość oraz dbałość o ekosystem**. W dalszej kolejności duże znaczenie mają: **poczucie bezpieczeństwa oraz demokracja**. Wartości najmniej zrozumiane przez młodzież to **mądrość, piękno oraz odporność i zwinność**. Doskonale można to zaobserwować po tematyce, na jakiej skupili się uczestnicy, formułując szanse i zagrożenia dla Wrocławia w 2050 roku, gdzie niektóre zagadnienia były bardzo chętnie opisywane, natomiast inne pojawiały się sporadycznie. Wyniki dla wszystkich scenariuszy zostały zebrane w tabeli 1. W pewnych przypadkach uczestnicy warsztatu określili jednakową liczbę szans i zagrożeń dla danej wartości, co zostało oznaczone w tabeli jako brak zgodności.

Tabela 1. Czy w danym scenariuszu Wrocławia w 2050 dla strategicznych wartości jest więcej szans czy zagrożeń?

Wartości	Scenariusz 1	Scenariusz 2	Scenariusz 3	Scenariusz 4
wspólnotowość i otwartość	✗	✓	✓	✗
odporność i zwinność	✓		✓	✓
dbałość o ekosystem		✓	✗	✓ / ✗
empatia i współodpowiedzialność	✗	✗	✓ / ✗	✗
poczucie bezpieczeństwa	✗	✗	✗	✗
mądrość	✓	✓		
piękno	✗	✓ / ✗	✗	
zasobność	✓	✗	✓	✓
demokracja	✗	✓	✗	✓

– więcej szans

– więcej zagrożeń

/ ✗ – brak zgodności

Puste komórki oznaczają, że dana wartość została pominięta w dyskusji przez młodzież.

W dalszej kolejności młodzież skupiła się na przygotowaniu propozycji działań, które mają na celu zachowanie strategicznych wartości, ale w odniesieniu do jednego z czterech scenariuszy otoczenia. Wyniki zostały zebrane poniżej.

Scenariusz 1 Silne państwo

Wartości	Znaczenie?	Ścieżki obrony	Czy uda się obronić wartość?
wspólnotowość i otwartość	✗	lepsza organizacja wydarzeń	✓
odporność i zwinność	✓	- umowa z Urban Card (FKD) - usprawnienie komunikacji miejskiej (ograniczenie wielu remontów w jednym czasie) - ograniczenie powstawania betonowych placów - rozwiązanie problemu z korkami	✓
dbałość o ekosystem		- rozwiązanie kwestii ocieplania mieszkań gazem - wprowadzenie większej ilości autobusów na prąd - zmiana parkingów naziemnych na podziemne	✓
empatia i współodpowiedzialność	✗	- rozwiązanie problemu bezdomności - walka z uzależnieniami - wykorzystanie pustostanów (np.: szpital na Placu Zgody)	✓
poczucie bezpieczeństwa	✗	- zakaz marszu 11 listopada (niebezpieczna atmosfera) - deratyzacja, pozbycie się komarów, gołębi	✓
mądrość	✓	darmowe projekty edukacyjne dla dzieci	✓
piękno	✗	- lepsza reklama i promowanie wydarzeń kulturalnych - odrestaurowywanie kamienic - promowanie historii miasta	✓
zasobność	✓		✓
demokracja	✗		✗

Scenariusz 2 Zakładnicy gospodarki

Wartości	Znaczenie?	Ścieżki obrony	Czy uda się obronić wartość?
wspólnotowość i otwartość	✓		✓
odporność i zwinność		dofinansowanie komunikacji na terenie Dolnego Śląska	✓
dbałość o ekosystem	✓	poprawienie sytuacji klimatycznej poprzez: wprowadzenie restrykcyjnych przepisów odnośnie do segregacji śmieci, wymiana piecy, zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat wyżej wskazany	✓
empatia i współodpowiedzialność	✗	- dofinansowanie programów odwykowych - poprawa sytuacji opieki osób dotkniętych problemami zdrowia psychicznego	✓
poczucie bezpieczeństwa	✗	progi zwalniające w potrzebnych miejscach, łatanie dróg, zrównoważone planowanie remontów infrastruktury miejskiej	✓
mądrość	✓		✓
piękno	✓ / ✗		
zasobność	✗		✗
demokracja	✓		✓

Scenariusz 3 Slow life

Wartości	Znaczenie?	Ścieżki obrony	Czy uda się obronić wartość?
wspólnotowość i otwartość	✓	- dostosowanie przekazu do odbiorców - troska obywateli o wspólne dobro – spotkania uświadamiające, imprezy integracyjne, zaangażowanie w działania obywatelskie, rozmowa - większa akceptacja/tolerancja społeczeństwa, zmniejszenie ksenofobii, zwiększenie kar za ksenofobię jako przestępstwo, spotkania które pozwalają poznawać inne kultury, młodsze pokolenie wyparło stare pokolenie, zapewnienie równych praw dla przyjezdnych	✓
odporność i zwinność	✓		

dbałość o ekosystem	✗	● świadomość ekologiczna – powstrzymanie kryzysu klimatycznego, segregacja śmieci, sadzenie drzew, zmniejszona produkcja plastiku, spotkania uświadamiające, akcje sprzątania np. dzień ziemi, automaty kaucyjne np. jak w Czechach, ● złe skutki zmian ekologicznych i klimatycznych ● zwiększone dofinansowanie na piece bezwęglowe ● powiększenie parków miejskich ● zwiększenie akcji „Czysty Wrocław” – zwolnienie z lekcji w ramach sprzątania dzielnic Wrocławia (raz w miesiącu)	✓
empatia i współodpo- wiedzialność	✓ / ✗	● dofinansowanie odwyków	✓
poczucie bezpieczeństwa	✗	● bezpieczeństwo – zwiększenie ilości linii tramwajowych ● zwiększenie ilości patroli straży miejskiej (w potencjalnie niebezpiecznych dzielnicach)	✓
mądrość		● ciągły rozwój technologiczny ● rozwój technologiczny: lepsza medycyna, wynalazki np. roboty, zwiększenie finansów na badania ● rozwój technologiczny: zastąpienie ludzi robotami, kontrola ich działania	✓
piękno	✗	● zatrudnienie kompetentnych architektów ● wysoki standard życia w mieście – miejsce spotkań, renowacja zabytków, lepsza komunikacja miejska	✓
zasobność	✓	● skrócony tydzień pracy, warunek: reformy gospodarcze, większa produktywność	✓
demokracja	✗	● dojście do ugody z rządem ● ograniczenie wieku kandydowania do rządu Wrocławia (otwarcie na młodych, nowe pomysły)	✓

Scenariusz 4 Technologiczna ekspansja

Wartości	Znaczenie?	Ścieżki obrony	Czy uda się obronić wartość?
wspólnotowość i otwartość	✗	- organizacja eventów promujących wielokulturowość, wycieczki dla migrantów w różnym języku, by poznali historię miasta, komunikaty w wielu językach - większa promocja wydarzeń miejskich, kultura wspierająca/promująca wartości bliskie miastu, współpraca na tle europejskim - wspieranie i utrzymanie działań kulturowych i społecznych	✓
odporność i zwinność	✓		✓
dbałość o ekosystem	✓ / ✗	- dobrze zorganizowane i poprowadzone zajęcia z ekologii - zwiększenie kontroli miasta nad dużymi przedsiębiorstwami (ekologia) - system gratyfikacji dużych działań klimatycznych (np. Niemcy, zwrot butelek) - zielone dachy - współpraca ze specjalistami w celu utrzymania istniejących już terenów zielonych w jak najlepszej kondycji - większe dofinansowanie zapewniające rozwój programu wymiany systemów [pieców], nacisk na efektywne technologie odnawialnych źródeł energii, zwiększanie świadomości	✓
empatia i współodpowiedzialność	✗	- przystosowanie miasta do osób starszych i niepełnosprawnych - edukacja, kampanie zwiększające świadomość	✓
poczucie bezpieczeństwa	✗		✗
mądrość			
piękno		architektura wkomponowana w estetykę miasta	✓
zasobność	✓	promocja zbiorkomu, rozbudowa infrastruktury	✓
demokracja	✓	edukacja polityczno-społeczna (demokracja, uświadomienie ludziom, że ich głos ma znaczenie, frekwencja w wyborach)	✓

Wartości a przyszłość Wrocławia

Zdecydowana większość strategicznych wartości, zdaniem młodzieży, może przetrwać i zachować znaczenie w 2050 roku. Jednak trzy wartości – **poczucie bezpieczeństwa, zasobność i demokracja** mogą ulec zaprzepaszczeniu (tabela 2). Przyczyna tego stanu jest związana w dużej mierze z uwarunkowaniami konkretnego scenariusza otoczenia, gdzie obecne strategiczne wartości czasem stanowiły zupełną sprzeczność z możliwymi przyszłymi realiami.

Tabela 2. Które wartości strategiczne dla Wrocławia mają szansę przetrwać w perspektywie scenariuszy otoczenia dla 2050 roku?

Wartości	Scenariusz 1	Scenariusz 2	Scenariusz 3	Scenariusz 4	Czy wartość uda się obronić?
wspólnotowość i otwartość	✓	✓	✓	✓	✓
odporność i zwinność	✓	✓	✓	✓	✓
dbałość o ekosystem	✓	✓	✓	✓	✓
empatia i współodpowiedzialność	✓	✓	✓	✓	✓
poczucie bezpieczeństwa	✓	✓	✓	✗	✗
mądrość	✓	✓	✓		✓
piękno	✓		✓	✓	✓
zasobność	✓	✗	✓	✓	✗
demokracja	✗	✓	✓	✓	✗

– wartość obroniona

– wartość zaprzepaszczona

Puste komórki oznaczają, że dana wartość została pominięta w dyskusji przez młodzież.

Poczucie bezpieczeństwa jest najbardziej zaburzone w kontekście scenariusza 4, który dotyczy technologicznej ekspansji. Młodzież wskazuje, że największe zagrożenie dla tej wartości może przyjść ze strony technologicznej i znacznego ograniczenia prywatności oraz ze strony środowiskowej, czyli niepewności związanych z suszą i klęskami głodu. Dodatkowo poczucie bezpieczeństwa to interesujący wynik, ponieważ nie wynika ono bezpośrednio ze scenariusza 4. Widać tutaj obawy ze strony młodzieży dotyczące ogromnego postępu technologicznego, coraz większego ucyfrowienia rzeczywistości i zjawisk społecznych oraz przytłaczającego stopnia kontroli na jaką to pozwala.

Zasobność będzie ciężka do utrzymania w scenariuszu 2, który stawia w centrum gospodarkę neoliberalną. Młodzież powiązała problemy z zasobnością z brakiem środków na rozwój technologiczny, nierównościami ekonomicznymi oraz problemami z samodzielnym zaspokajaniem potrzeb bytowych. Rozwarstwienie społeczne na tle ekonomicznym oraz trudna sytuacja finansowa samorządu stanowią poważną przeszkodę dla realizacji tej wartości. Z drugiej strony są to skomplikowane zagadnienia gospodarcze i wydaje się zrozumiałe, że młodzież nie zaadresowała działań w tym kierunku.

Demokracja okazała się najtrudniejsza do obrony w scenariuszu 1 związanym z centralizacją władzy. Jednocześnie młodzież wskazała, że demokracja jest słabą stroną również obecnie, głównie z powodu nepotyzmu i korupcji.

WNIOSKI DLA PRAC NAD STRATEGIĄ WROCŁAW 2050

Jeśli chodzi o wartości, projekt pokazał, że **najważniejsze dla młodzieży są:**

- wspólnotowość i otwartość;
- dbałość o ekosystem;
- poczucie bezpieczeństwa;
- demokracja.

Były to wartości, nad którymi pracująca na warsztatach młodzież najchętniej się pochylała, zgłaszała je również w trakcie rozmów kierowanych.

W trakcie warsztatów dało się również zauważyć, że **najmniej zrozumiane przez młodzież są:**

- mądrość;
- piękno;
- odporność i zwinność.

Wskazywały na to zarówno mniejsza uwaga, jaką młodzież poświęcała tym wartościom podczas warsztatów, a także zgłaszane w trakcie rozmów kierowanych wątpliwości uczestników. Zdaniem młodzieży dwa pierwsze pojęcia są ogólne, niejasne i zbyt podatne na rozbieżne interpretacje, jak również mogą tworzyć wyidealizowany – czyt. nieautentyczny – obraz. Odporność i zwinność to z kolei sformułowanie nieintuicyjne dla osób nieobeznanych w tematyce rozwoju społeczno-gospodarczego i strategizowaniu. Te wątpliwości młodzieży mogą wskazywać na **konieczność doprecyzowania – lub opowiedzenia, ew. wizualnego zreferowania – pojęć lub odpowiedniego ich komunikowania w trakcie prac nad strategią Wrocław 2050**. Ich niezrozumienie może bowiem powodować, że przyszli decydenci będą kwestionować ich wartość, a co za tym idzie – w mniejszym stopniu realizować te wymiary strategii Wrocławia, z którymi te wartości się wiążą. Jednocześnie należy podkreślić, że **młodzież intuicyjnie zmierzała w kierunku podkreślenia znaczenia tych wartości**. Mogą na to wskazywać choćby zgłaszane przez uczestników warsztatów podczas rozmowy kierowanej inne wartości, jak np. innowacyjność, sprawne funkcjonowanie miasta, stabilność czy liczne wątki nawiązujące do dbania o estetykę miasta. Wzmacnia to wymiar rekomendacji związany z koniecznością doprecyzowania znaczenia tych wartości, nie zaś np. z rezygnacją z ich uwzględniania w pracach nad strategią.

Warto również zwrócić uwagę na wartości, **które zostały uznane przez młodzież za najbardziej zagrożone w przyszłości:**

- poczucie bezpieczeństwa;
- zasobność;
- demokracja.

Dwie z nich (poczucie bezpieczeństwa i demokracja) są jednocześnie wartościami, które cieszą się szczególnym zainteresowaniem młodzieży wrocławskiej – warto więc darzyć je szczególną uwagą w procesie dalszych prac nad strategią, zwłaszcza w tych jej wymiarach, które bezpośrednio dotyczą współczesnej młodzieży. Warto też zauważyć, że te trzy “zagrożone” wartości są silnie zależne od otoczenia zewnętrznego miasta. W tej sytuacji **rozsądne byłoby dokonanie pogłębionej refleksji strategicznej nad tym, jak – w jakim stopniu czy wymiarze – można byłoby je obronić nawet w mniej sprzyjających warunkach otoczenia.**

Uwagę zwraca również kontekst, w jakim młodzież stawiała poczucie bezpieczeństwa. Obawy dotyczyły konsekwencji ogromnego postępu technologicznego, coraz większego ucyfrowienia rzeczywistości i zjawisk społecznych, co może skutkować ograniczeniem (w radykalnych przypadkach utratą) prywatności i przytłaczający, zdaniem młodzieży, poziom kontroli.

Wśród “dodatkowych” wartości, które młodzież zgłaszała w trakcie warsztatów największą popularnością cieszyły się:

- rozwój (zarówno osobisty, jak i w odniesieniu do miasta);
- komfort życia;
- sprawna komunikacja i interakcje międzyludzkie;
- zdrowie (powszechna dostępność opieki zdrowotnej).

Próba syntezy wyników warsztatów sugerowałaby, że **młodzież wrocławska postrzega przyszły Wrocław jako sprawnie rozwijające się i innowacyjne miasto**, umiejętnie korzystające zarówno z dotychczas dostępnych instrumentów, jak i nowych technologii na rzecz rozwoju, które dba – można powiedzieć, że wręcz priorytetyzuje – o **dobrobyt swych mieszkańców, dobre relacje między nimi a także między nimi a miastem**. W pewnym sensie byłoby to zatem miasto, które dążyłoby do zachowania **równowagi** w różnych wymiarach – np. między koniecznością zachowania bezpieczeństwa a prywatnością obywateli, między nowoczesnością a dbaniem o tradycję, między poszczególnymi grupami społecznymi (w sensie przeciwdziałania rozwarstwieniu).

Jakkolwiek przeprowadzone warsztaty nie miały charakteru badania psychologicznego, więc ich rezultaty nie mogą być porównywane z wynikami prac naukowych (Łubianka i Filipiak, 2019; Smyła, 2020; Jarantowska-Daczus, 2023), tak warto napomknąć o częściowych rozbieżnościach między wynikami warsztatów a badaniami psychologicznymi w odniesieniu do wartości, które młodzież uważa za ważne. Może to wynikać z wielu różnych czynników. Po pierwsze, dobór uczestników warsztatów może być niereprezentatywny w taki sposób, że udział w warsztatach to aktywność preferowana przez osoby zainteresowane partycypacyjnym i deliberatywnym podejściem do dobra wspólnego, które utożsamiają się z takimi wartościami, a nie typowymi dla populacji priorytetowymi wartościami (takimi jak zdrowie, szczęście, wolność, niezależność, wartości allocentryczne, hedonizm i stymulacja). Po drugie, wprowadzenie w dyskusji zagadnienia wpływu na przyszłość i odpowiedzialności za nią może sprzyjać eksponowaniu bardziej wspólnotowych preferencji aksjologicznych, by wpisać się w ducha spotkania. Po trzecie wreszcie, wykorzystanie scenariuszy przyszłości może wywoływać efekt torowania (priming) refleksji uczestników – to jednak nie byłoby wcale złą konkluzją, a **podkreślałoby wagę rozmowy o przyszłości i wplatania spekulacji foresightowych oraz rozwoju futures literacy w debacie o nowej strategii Wrocławia, a przede wszystkim jej wdrażaniu.**

Warsztaty pokazały również, że młodzież chętnie rozmawia o przyszłości Wrocławia i docenia to, że Biuro Strategii Miasta zdecydowało się ją zaangażować w procesy strategiczne. W celu utrzymania zaangażowania młodzieży w tym obszarze można byłoby rozważyć dodatkowe inicjatywy, np. zmierzające do opracowania młodzieżowej wizji Wrocław 2050 czy – na późniejszym etapie – dodefiniowania działań, które miasto mogłoby podjąć na polu współpracy z młodzieżą, aby zrealizować przyjętą ostatecznie w nowej strategii wizję. **Pozwoliłoby to na jeszcze ściślejsze związanie młodzieży z tematyką przyszłości Wrocławia, a także zwiększyłoby szansę na to, że długookresowe dokumenty strategiczne będą nie tylko czytelne dla młodszych interesariuszy, lecz także przez nich realizowane.**

ZAŁĄCZNIKI

Warsztat nr 1 – 28.02.2023

Prowadzenie:

Weronika Rafał 4CF, Karol Wasilewski, 4CF

Cel warsztatów:

Warsztat ma na celu dostarczenie młodzieży wrocławskiej (grupa 40 osób) kompetencji w zakresie futures literacy. Te kompetencje mają zostać wykorzystane podczas kolejnego warsztatu (maj 2023 r.) w celu konsultacji wartości istotnych dla strategii Wrocław 2050.

Punkt program		Opis	czas trwania
Powitanie uczestników + Polak Game			10.00-10.15
Sesja warsztatowa 1			10.15-11.20
1.	Futures literacy - czy warto myśleć o przyszłości?	Wykład dot. foresightu, myślenia o przyszłości, procesów scenariuszowych i ich roli w myśleniu o przyszłości (ze szczególnym uwzględnieniem prac nad strategią Wrocław 2050).	
2.	Analiza SWOT w namyśle strategicznym	Charakterystyka analizy SWOT i nauka jej wykorzystywania w strategicznym namyśle nad przyszłością (zwłaszcza w kontekście Wielodzielnicowych scenariuszy przyszłości Wrocław 2050).	
Przerwa			11.20-11.25
Sesja warsztatowa 2			11.25-12.55
3.	Wartości - stałe czy zmienne?	- Krótką dyskusja z uczestnikami warsztatów: czym są dla nich wartości? Czy wartości Wrocławia są im bliskie i czy powinny pozostać niezmiennie niezależnie od okoliczności? - Bohaterowie i antybohaterowie Wrocławia 2050 – uczestnicy, pracując w grupach nad Wielodzielnicowymi scenariuszami przyszłości Wrocław 2050, mają zidentyfikować wartości, jakie mogłyby przyświecać osobom dobrze odnajdującym się w warunkach danego scenariusza i osobom, które w tej rzeczywistości czułyby się wyobcowane/buntowałyby się wobec niej. - Uczestnicy warsztatów mają zaprojektować "artefakt z przyszłości" (rzecz z przyszłości – w tym przypadku z przyszłości opisaną w danym scenariuszu – która obrazuje, jak wygląda życie w danej rzeczywistości).	

3.	Wartości - stałe czy zmienne?	Następnie uczestnicy (w grupach) mają stworzyć załączek opowiadania – dzień z kalendarza bohatera i antybohatera Wrocławia 2050 r. Elementem centralnym tego opowiadania ma być wymyślony wcześniej przez grupy artefakt, który przyczynił się do zmiany bohatera w antybohatera i antybohatera w bohatera (zadanie na podstawie tzw. teorii sokoła).
Podsumowanie i pożegnanie		12.55-13.00
4.	Podziękowania i pożegnanie	

Planowane rezultaty warsztatów:

1. Uczestnicy nabędą podstawowe kompetencje futures literacy. Nauczą się stosowania analizy SWOT do strategicznego namysłu nad przyszłością. Te kompetencje wykorzystają podczas majowych warsztatów, w trakcie których odbędą się konsultacje nt. wartości w kontekście prac nad strategią Wrocław 2050 (oznacza to, że uczestnicy lutowych warsztatów będą mogli występować w roli przewodników dla uczestników warsztatów majowych).
2. Artefakty z przyszłości – również one zostaną wykorzystane podczas majowych warsztatów. Ich uczestnicy będą mogli dowolnie je przetworzyć, bazując na wiedzy o artefakcie dostarczonej przez ich "projektantów" (uczestników lutowych warsztatów).
3. Załączki opowiadań, które uczestnicy – w okresie między warsztatami – będą mogli rozwinąć w dowolnej formie (opowiadanie na piśmie, komiks, film na TikToku itp.). Opowiadania (w ich ostatecznej formie) zostaną wykorzystane podczas majowych warsztatów jako punkt zaczepienia do dyskusji na temat wartości.

Warsztat nr 2 – 30.05.2023

Prowadzenie:

Weronika Rafał 4CF, Karol Wasilewski, 4CF

Cel warsztatów:

Warsztat ma dwa cele: dostarczenie młodzieży wrocławskiej (grupa 100 osób) kompetencji w zakresie futures literacy i przedyskutowanie z nią wartości istotnych dla strategii Wrocław 2050.

Punkt programu		Opis	czas trwania
Powitanie uczestników			10.00-10.15
Sesja warsztatowa 1			10.15-11.20
1.	Futures literacy – czy warto myśleć o przyszłości?	Wykład dot. foresightu, myślenia o przyszłości, procesów scenariuszowych i ich roli w myśleniu o przyszłości (ze szczególnym uwzględnieniem prac nad strategią Wrocław 2050).	
2.	Analiza SWOT w namyśle strategicznym	Charakterystyka analizy SWOT i nauka jej wykorzystywania w strategicznym namyśle nad przyszłością (zwłaszcza w kontekście Wielodzielnicowych scenariuszy przyszłości Wrocław 2050).	
Przerwa			11.25-12.25
Sesja warsztatowa 2			11.25-12.25
3.	Artefakty z Wrocławia 2050	- Artefakty z Wrocławia 2050 – uczestnicy warsztatów otrzymają "pamiątki" z Wrocławia 2050 i dotyczące ich opowiadania, na ich podstawie dokonają analizy wartości, które przyświecały bohaterom tych opowiadań - Uczestnicy warsztatów skonfrontują swoje przemyślenia na temat artefaktów z ich twórcami	
Przerwa			12.25-12.35
Sesja warsztatowa 3			12.35-13.35
4.	Jak zachować wartości ważne dla Wrocławia?	- Uczestnicy, pracując w grupach nad Wielodzielnicowymi scenariuszami przyszłości Wrocław 2050, mają przeanalizować silne i słabe strony miasta, szanse i zagrożenia dla miasta w kontekście realizacji istotnych dla Wrocławia wartości w danym scenariuszu otoczenia - Uczestnicy mają zidentyfikować ścieżki obrony określonych wartości w danym scenariuszu (pod kątem działań istotnych dla młodzieży), a także wartości, których nie da się/nie należałoby, ich zdaniem, obronić	

Podsumowanie i pożegnanie		13.35-14.00
5.	Podziękowania i pożegnanie	Podsumowanie warsztatów i sense-making, wnioski dla Wrocławia, wnioski dla współpracy z młodzieżą

Uwagi i planowane rezultaty warsztatów:

1. W trakcie pierwszej sesji warsztatowej grupa uczestników (40 osób), która brała udział w warsztatach w lutym 2023 r., zostanie przeszkolona pod kątem ich udziału i pomocy moderatorom w drugiej sesji warsztatowej: będą występowali w roli "przewodników" po artefaktach i Wrocławiu 2050 dla pozostałych uczestników (tych, którzy biorą udział w warsztatach po raz pierwszy).
2. Uczestnicy nabędą podstawowe kompetencje futures literacy. Nauczą się stosowania analizy SWOT do strategicznego namysłu nad przyszłością. Te kompetencje wykorzystają do konsultacji nt. wartości w kontekście prac nad strategią Wrocław 2050.
3. Organizatorzy warsztatów otrzymają wnioski dot. współpracy z młodzieżą nad strategią Wrocław 2050.

Wrocław 2050

WRO2050

Urząd Miejski Wrocławia
Biuro Strategii Miasta
ul. Świdnicka 53
50-030 Wrocław

www.wroclaw.pl/wroclaw-przyszlosci